

vieillé de trente ans (Ch. IX). Риторичне питання (крім заголовку) звучить у романі: Dans ce milieu, et à cette période de la vie, qui écoutait qui ? (Ch. VI), підкреслюючи зневіру Поль у можливості знайти хоч крихту розуміння в оточуючому їй світі.

Метафора та метонімія, котрі традиційно вважаються основою образності, не виступають ведучими засобами твору. Всеж ключова характеристика персонажу передається через стерту метафору *bourreau de coeur*, а окремі приклади оригінальних метафор та метонімії розкривають стан героїні: *L'automne montait au coeur de Paule avec une grande douceur* (Ch. IV). Elle se sentit une sorte de tendresse pour cette silouhaite silencieuse qui lui tenait le bras (Ch. IV).

Характеризуючи місце роману «Чи любите ви Брамса?» у творчості Ф. Саган, В. Пащенко справедливо відмічає: «У цьому романі Франсуаза Саган по-справжньому замислюється над становищем жінки, яка примушена працювати заради шматка хліба. Письменниця особливо підкреслює страх своєї героїні перед майбутнім, нестримне бажання зберегти для себе той шматочок щастя, який їй дістався після довгих років душевної порожнечі. Психологічна проблема поступово перетворюється у Саган на проблему соціальну» [1, с.109]. Кінець роману не дає читачеві враження завершеності. Багато із того, що виноситься у підтекст, так і не даючи відповіді на болючі питання, примушує читача домислювати можливі варіанти розвитку подальших подій. Слово «fin» — кінець — передує апозіопесис. Роман обривається на телефонній розмові Поль та Рожера. Зі стилістичної точки зору, роман характеризується відповідністю між основним настроєм, котрий прагне передати письменниця, та засобами його створення.

Література

1. Пащенко В. Франсуаза Саган та її герої // Всесвіт. — 1963. — № 1. — С.106–110.
2. Тюпа М.Г. Париж и провинция в романе Ф. Саган «Немного солнца в холодной воде» (К проблеме традиций Просвещения в современной французской прозе) // Литературное произведение как целое и проблемы его анализа. Межвузовский сборник научных трудов. — Кемерово, 1979. — С. 132–142.
3. Шкунаева И.Д. Франсуаза Саган и её герои // Современная французская литература. — М.: Изд-во НМО, 1961. — С. 223–248.
4. Франсуаза Саган о писательском творчестве // Вопросы литературы. — 1998. — № 2. — С. 172–195.
5. Sagan F. Aimez-vous Brahms? — М.: Tsitadel, 2001. — 111 p.

Статья поступила в редакцию 27.03.2006 г.

УДК 81'38

Н. І. Телегіна
В. С. Сінгалевич

ВДОБРАЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПІВДЕННОАМЕРИКАНСЬКОГО ДІАЛЕКТУ В РОМАНІ М. МІТЧЕЛЛ „ВІДНЕСЕНІ ВІТРОМ”

Маргарет Мітчелл, автор роману „Віднесені вітром”, народилася і провела все своє життя на півдні Сполучених Штатів — в Атланті, штат Джорджія. Створюючи майбутній бестселер, вона намагалась максимально наблизити своїх героїв і ситуації роману до атмосфери Старого Півдня, де власне і відбуваються всі події. Для цього її герої заговорили південним діалектом з мовними особливостями і білих, і чорних. Роман Маргарет Мітчелл є чудовим зразком використання діалекту в літературі.

Літературний діалект, за визначенням американського лінгвіста Самнера Айва, є “спробою автора відтворити на письмі мову, обмежену регіонально, соціаль-

но, чи і так, і так" [2, с. 146]. В творі Мітчел, це виражається через навмисні помилки, наприклад, "I dunno" замість "I don't know," вживання "Miss" перед іменем дівчини чи жінки, на зразок "Miss Melanie," та інші риси, які є, безсумнівно, південними мовними традиціями.

Південь Сполучених Штатів Америки завжди був регіоном, який вирізнявся історично, культурно і лінгвістично. Діалект, яким розмовляють на півдні Сполучених Штатів, відрізняється від американської англійської мови, якою розмовляють в інших регіонах, і його впізнають більшість американців. Американські вчені Ян Тіллері та Гай Бейлі вважають цей діалект різновидом англійської мови, який зберігається значною мірою завдяки замкнутому сільськогосподарському характеру регіону [5, с. 159].

Південний діалект в загальному бере своє коріння від англійських емігрантів, які переїхали на Південь в 17 та 18 століттях, більшість з яких були європейсько-кельтського походження. [1, с. 110] Ці емігранти принесли з собою відмінну манеру англійського мовлення, яка потім поєдналась з африканськими мовами, якими розмовляли афроамериканці. Суміш культур через покоління породила стиль життя, який відображається в південній мові.

В результаті проведеного нами дослідження було виділено 310 лексичних одиниць, що входять в словниковий запас жителів південного регіону і неодноразово зустрічаються в тексті роману. Беручи до уваги те, що в мові відображається життя, побут і культура її носіїв, ми систематизували відібраний мовний матеріал наступним чином: 1) побутова лексика; 2) суспільно-політична лексика; 3) розмовні слова та вирази.

1. Побутова лексика включає слова, які віддзеркалюють:

а) особливості сільськогосподарської діяльності населення:

You'd better go to Atlanta and buy some old plugs for your clodhoppers. [3, с. 91]

Old plugs – Старі шкапи (спрацьовані коні або мули).

Clodhoppers – фермери.

Gerald bought his first field hands and came to Tara to live in bachelor solitude in the four-room overseer's house. [3, с. 48]

Field hands – темношкірі раби, які займаються збиранням бавовни або працюють на фермі.

б) особливості побуту:

For dessert, there was a sweet potato pie followed by Rhett's bonbons... [3, с. 202].

Sweet potato pie – пиріг, який готується з особливої картоплі з Півдня.

The house servants and the coachmen and maids of the guests had their own feast of hoecakes and yams and chitterlings ... [3, с. 93].

Hoecakes – кукурудзяні коржі.

Chitterlings – свинячий тельбух – навіть зараз дуже популярна страва, яку їдять лише чорношкірі.

в) своєрідність культури американського Півдня:

The sound of banjo and fiddle and the scrape of dancing feet and light laughter carried far on the night air. [3, с.318]

Banjo – південноамериканський музикальний інструмент.

She smiled and said: "That's right Christian of you" and shoved this dirty handkerchief into my hand [3, с. 249].

That's right Christian of you. – південний спосіб подяки за допомогу.

2. Суспільно-політична лексика

There rapidly grew up a clique of young and old who represented what was left of the best of Atlanta's ante-bellum society [3, с. 733].

Ante-bellum society – південне суспільство до Громадянської війни.

She had never stood starry eyed when the Stars and Bars ran up a pole or felt cold chills when "Dixie" sounded [3, с. 489].

“Dixie” – назва тематичної пісні Конфедеративних Штатів Америки, а також загальноновживане слово зі значенням “південний.”

Stars and Bars – розмовна назва прапора Конфедерації.

3. Розмовні слова та вирази

Miss Scarlett, the country’s gone *plumb* to hell, if you’ll pardon me [3, с. 523].

Plumb – геть-чисто, вживається для підсилення наступного слова.

We could *lick* them in a month... [3, с. 105].

Lick – завдати поразки.

Мітчелл змальовує Південь багатий культурними традиціями, Південь, яким пишалися його жителі. І це відбилося в мові роману. Але в ній відбилися і соціальні проблеми Старого Півдня, основною з яких був расизм, відображений через часте вживання слова “nigger” в мові як білих, так і афроамериканців. Проблема расизму виражена в мові і тим фактом, що мова негрів у Мітчелл є ще менш стандартною, ніж мова білих, що надає їй нижчого статусу.

Окрім типової лексики, південноамериканський діалект характеризується своєрідною граматиною. Майкл Мотгомері, заслужений професор з лінгвістики, звернув увагу на те, що жителі Півдня “зберігають граматичні категорії та структури, які не мають точних відповідностей чи парафразів ще дець в американській англійській мові” [4, с. 2].

В мові героїв роману зустрічаються характерні граматичні ознаки південного діалекту. Їх більше чи менше в залежності від рівня освіченості та походження героїв. Різні персонажі вживають в мовленні час від часу такі конструкції:

a) ввідна конструкція *there’s* для множини:

“*There’s* some houses still standing.” [3, с. 480].

“*There’s* more ways of killing a cat than choking him to death with butter.” [3, с. 917].

b) граматично неправильні конструкції з *let*:

“*Don’t let’s* discuss it any further.” [3, с. 242].

“Good Heavens, Ma, *do let’s* get on!” [3, с. 90].

c) *ain’t* (скорочення від *am not*) замість перфектних конструкцій *have not, had not* і заперечних форм з *be*:

“I hope I *ain’t* troubled you too much.” [3, с. 509].

“You *ain’t* going to get anything.” [3, с. 20].

d) використання *right* як прислівника в значенні *досить, значно*:

“And, Scarlett, I was *right* touched at her wanting to help.” [3, с. 249].

“Well, she’d show him and *right* quickly.” [3, с. 341].

e) подвійні заперечення (в мові близнюків Тарлтон, повії Белль Уотлінг, селян, солдат):

“Miss Scarlett, you *don’t never* go to Jonesboro often and I’m glad you *don’t*. It *ain’t* no place for a lady these days.” [3, с. 520].

“They *don’t* have *nothing* but rabbit and possum.” [3, с. 20].

e) різні часові форми після допоміжного *do* (в мові людей ірландського походження):

“And *don’t be forgetting* that you are half Irish, Miss!” [3, с. 36].

“Now, *do you be making up* your mind about Cade or the twins...” [3, с. 36].

Якщо мова автора та білих героїв роману попри відхилення від літературної англійської мови залишається ясною і зрозумілою для читачів, то мова негрів для розуміння дуже складна. Афро-американська говірка зародилась на тютюнових та бавовняних плантаціях на південному сході Америки. Прийняття закону про сегрегацію населення призвело до відмінної на етнічному ґрунті еволюції англійської мови білих та чорних жителів Півдня. Різниця особливо помітна в фонологічній та граматичній структурах.

Одна з найбільш помітних рис південного афро-американського діалекту, яка є широко представлена в романі М. Мітчелл “Віднесені вітром” – це інваріант *be*. *Be* не несе

жодної часової інформації та може з'являтися в часовому контексті, хоча часто вживається з дієсловами по відношенню до теперішніх ситуацій, з аспектом повторюваності. Застаріла форма *be* досі використовується в діалекті південних афроамериканців.

"Huscome you think Ah *be* spyin' on w'ite folks?" [3, с. 12].

"Miss Pitty *be* tuhnin' in her grabe at you gwine up dar by yo'seff." [3, с. 548].

Для цього діалекту характерна також відсутність жодних форм *be* в реченні:

"Miss Elsing _ ober at de horsepittle." [3, с. 331].

"He _ comin' home." [3, с. 505].

Іншою типовою рисою афро-американської говірки є нульове закінчення дієслів третьої особи однини дійсного способу теперішнього часу. В романі "Віднесені вітром" нульове закінчення використовується в мові негрів в наступних функціях: для позначення історичного теперішнього часу та третьої особи однини дійсного способу теперішнього часу.

Історичний теперішній час, який зустрічався ще в середньоанглійській мові, — це вживання теперішнього часу в контексті розповіді у минулому часі.

"Look lak he go plumb crazy w'en Doctah Meade say her neck broke." [3, с. 993].

"Miss Melly, you know whut he say?" [3, с. 885].

Нульове закінчення третьої особи однини дійсного способу є однією з основних рис сьогоденного афро-американського діалекту англійської. В романі воно з'являється лише в мові афроамериканців.

"Who want a boy?" [3, с. 885].

"De Confedrutsy need Big Sam mo' dan us do." [3, с. 307].

Характерним для південної афро-американської говірки є вживання конструкції *a* + дієслово + *ing*. Вона походить від комбінації прийменник *on* + віддієслівний іменник з закінченням *-ing*. В XVII столітті вона зустрічалась і в офіційних документах і в навчальних матеріалах, проте у XVIII столітті її почали вважати нестандартною. Американський вчений Кроуфорд Фіджин провів дослідження конструкції *a* + дієслово + *ing* і прийшов до висновку, що *a*- переважно стоїть перед дієсловами, які починаються з приголосної, і в більшості випадків коли попереднє слово закінчується також на приголосну. Цей префікс не несе жодного іншого значення, окрім підсилення.

В романі ця конструкція зустрічається тільки в мовленні афроамериканців.

"Dar's Miss Merriwether an' Miss Elsing *a-bowin'* to you." [3, с. 357].

"And the warden he called all us prisoners together and he says the Yankees are *a-comin' a-burnin'* and *a-killin'*." [3, с. 754].

Найважливішою рисою південного діалекту є вживання *yall*. Багато досліджень було проведено з метою визначення що собою становить *yall* та його різновиди (*y'all*, *ya'll*, *yaawl*, *you-all*), звідки вони походять та яким чином вони можуть змінюватись (Д. Паттон "Y'all в Америці" (1999), Н. Майнор "Займенник y'all" (1996), М. Монтгомери "Замітка про y'all" (1989), "Етимологія y'all", Дж. Ліпкі "Y'all в американській англійській" (1990) тощо). Деякі науковці розглядають *yall* як скорочення *you+all* і вживають апостроф після *y*. Інші ставлять апостроф після *a* і вважають, що це або скорочення *ya+all* (де *ya* — це *you* в швидкому або розмовному мовленні) або граматизована форма, яка не містить в собі скорочення від *you* [1, с. 107]. В останні десятиліття дослідження показують, що *yall* стає все більш популярним серед жителів не тільки південних штатів, і особливо серед молодих людей. В романі М. Мітчелл ця риса характеризує тільки специфічний діалект афроамериканців:

"Ah din' notice *y'all* say anything ter mek her mad." [3, с. 12].

"Ain' Miss Beetriss taught me manners same as she taught *y'all*?" [3, с. 20].

Південноамериканський діалект, яким М. Мітчелл написала свій роман "Віднесені вітром," створює стійке враження про світ Півдня, відображає звичне і унікальне, позитивне і негативне. Створюючи реалістичний, і в той же час екзотич-

ний світ, з допомогою діалекту, Мітчелл вводить читача у яскравий і складний світ американського Півдня, дає йому можливість відчутти його своєрідність.

Література

1. Bernstein, Cynthia Grammatical Features of Southern Speech: yall, might could, and fixin to // *English in the Southern United States* / Edited by S.J. Nagle and S.L. Sanders. — New York: Cambridge University Press, 2003. — P. 106-118.
2. Ives, Sumner A Theory of Literary Dialect // *A Various Language*. — New York: Hold, Rhinehart, Winston, 1971. — P. 145-177.
3. Mitchell Margaret Gone with the Wind. — New York: The Macmillan Company, 1960. — 1037 p.
4. Montgomery, Michael The Future of Southern American English // *SECOL Review*. — 1996. — № 20. — P. 1-24.
5. Tillery Jan and Bailey Guy Urbanization and the Evolution of Southern American English // *English in the Southern United States* / Edited by S.J. Nagle and S.L. Sanders. — New York: Cambridge University Press, 2003. — P. 159-172.

Статья поступила в редакцию 13.04.2006 г.

УДК 81'38

*Н. І. Телегіна,
Л. А. Телегіна*

ТРОПИ В РОМАНІ ГРЕМА ГРІНА "КОМЕДІАНТИ"

Особливістю стиля Грема Гріна є поєднання лаконічного, майже репортажного викладу із яскравою образністю. Грем Грін підтверджував своє прагнення до лаконізму і констатував, що широке вживання епітетів, метафор, порівнянь знаходиться в протиріччі із цим його прагненням: "... захоплення — це ситуація, одна подія. Порівняння — форма відображення. Дія може бути виражена підметом, присудком і додатком, можливо ритмом. Навіть прикметник уповільнює хід або заспокоює нерви" [2, с. 35]. Тим не менш, в романі "Комедіанти" тропи використовуються дуже часто. Практично важко знайти сторінку, на якій не було б метафори або порівняння та, принаймні, кількох епітетів. Але художні засоби використовуються Гремом Гріном не задля створення пафосності, вишуканості, піднесеності стилю. Навпаки, вони часто можуть бути дуже приземленими, як наприклад: "волохаті вуха" [1, с. 8] або "стойло магусі Катрін" [1, с. 162]. Метафоричність, образність — це спосіб мислення, спосіб світосприйняття для Гріна. Ситуації і герої в романі "Комедіанти" є уявними. Проходячи крізь призму авторського розуміння і ставлення вони набувають образності, яка врізається в пам'ять і примушує працювати уяву читача. Тропи надають ситуаціям і думкам оповідача емоційної забарвленості, допомагають глибше передати закладений автором в ситуацію підтекст.

Основним і найбільш важливим стилістичним засобом в романі є метафора — перенесення якоїсь якості з одного об'єкта на інший, або реалізація двох лексичних значень одночасно. Грін використовує і традиційні метафори, і створює свої власні і неповторні метафоричні образи. Деколи він поєднує традиційну метафору із новим образом. Наприклад, він вживає традиційну метафору *to pay for something with one's life* (заплатити за щось своїм життям), а потім розширює її новим образом: "At least he paid for the monument — however unwillingly — with his life, while the generals as a rule came home safe and paid if at all, with the blood of their men ..." [1, с. 6] (Принаймні він заплатив за пам'ятник, хоча і проти своєї волі, своїм життям в той час як генерали, як правило, неушкодженими повертаються додому і розплачуються, якщо взагалі розплачуються, кров'ю своїх солдат ...).